

Perspectief voor Denken en Doen

De Publieke Zaak is een beweging van betrokken burgers – individueel en collectief in de vorm van organisaties en ondernemingen – , die zich willen inzetten voor fundamentele veranderingen in opzet en functioneren van onze maatschappij en ons politiek/bestuurlijk systeem in Nederland.

Op basis van een serie van discussies met een zogenaamde “Groep van 100” veelal prominente Nederlanders, die vrijwel elk segment van onze maatschappij - gevormd door leeftijd, ras, geloof, economische achtergrond en/of politieke overtuiging – vertegenwoordigt, is een visie op maatschappij en politiek/bestuurlijk systeem geformuleerd in onze eerste publicatie “De Publieke Zaak in de 21^e Eeuw”.

De vereniging en de beweging De Publieke Zaak bestaat nu ruim twee jaar en heeft in de loop vna deze tijd veel enthousiaste en ondersteunende reacties mogen ontvangen. Ook zijn vele projecten geëntameerd en andere uitgewerkt, maar nog niet gestart. Voorbeelden van het eerste zijn a) de oprichting van Radio de Publieke Zaak, die inmiddels wekelijks in een eigen programma te beluisteren is op BNR Nieuws Radio en b) een landelijke actie van een maand na de moord op Theo van Gogh onder het motto www.nederlandheefteenslingernodig.nl .

Voorbeelden van het laatste zijn a) plannen om De Slinger als merk landelijk en regionaal uit te bouwen tot een neutraal platform voor alle organisaties en individuen, die zich richten op betrokken burgerschap en b) een in samenwerking met Ivo Niehe producties ontwikkelde TV-formule, waarin ondernemingen en andere organisaties worden uitgedaagd om “maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen voor een of meer postcodes rond hun vestigingen.

De Initiatiefgroep van De Publieke Zaak wil, nu het bestaansrecht van deze “menselijke milieu” beweging onomstotelijk vaststaat - mede ook gezien de belangstelling, die er van de zijde van de overheid is getoond – een **volgende fase van “denken en doen”** initiëren. Het doel van deze notitie is om een beknopt kader aan te geven voor deze volgende stappen als basis voor een open discussie met hooggekwalificeerde Nederlanders, die door hun optreden getoond hebben de publieke zaak een warm hart toe te dragen.

DIAGNOSE

De Nederlandse maatschappij - en met haar in min of meerdere mate die van alle ontwikkelde landen - staat voor de uitdaging om nieuwe vormen van **samen leven** en **samen besturen** te ontwikkelen, die het mogelijk maken om - rekening houdend met de enorme veranderingen in ons maatschappelijke ecosysteem- maximale welvaart en welzijn voor een ieder te bereiken.

Zonder fundamenteel nieuwe rollen en nieuw functioneren van burgers, bedrijfsleven en bestuurders zal deze maatschappij verder economisch en sociaal afglijden. Nu al worden we gezamenlijk geconfronteerd met:

1. een **gemeenschap**, die op vele plaatsen, ondanks de bewonderenswaardige inspanningen van zovelen, dreigt uit een te vallen
2. een **publiek/politiek systeem**, dat – wederom ondanks de bewonderenswaardige inspanning van zovelen – veelal niet in staat blijkt om die primaire zaken te bewerkstelligen, die wij als burgers eigenlijk met zijn allen willen
3. een **bedrijfsleven**, dat zich tot het uiterste inspant om zich aan te passen aan de zich wijzigende omstandigheden en daarbij een steeds grotere maatschappelijke verantwoordelijkheid op zich neemt, maar tegelijkertijd onvermijdelijk eieren voor zijn geld kiest en - waar mogelijk - zijn activiteiten steeds meer naar het buitenland verplaatst
4. een **maatschappij**, waar het vertrouwen tussen alle spelers onderling een absoluut dieptepunt heeft bereikt

Niet alleen is er een nieuwe visie vereist op de passende rollen voor elk van deze spelers in onze gemeenschap. Minstens even belangrijk is het - en waarschijnlijk nog veel lastiger - om deze visie in de praktijk te realiseren tegen alle natuurlijke krachten in die wars zijn van echte veranderingen.

VISIE OP GEWENSTE ONTWIKKELING

In verschillende publicaties van De Publieke Zaak is uitgebreid ingegaan op de denkbare gewenste ontwikkelingen. Hier volstaan we met een heel korte karakterisering van de mogelijke rollen voor elk van de cruciale spelers in onze maatschappij.

Daarbij willen wij benadrukken, dat De Publieke Zaak op generlei wijze een blauwdruk voor een nieuwe maatschappij wil opleggen. Wij zien onze rol veeleer in het signaleren van knelpunten, het suggereren van mogelijke oplossingen en het inspireren van een zo breed mogelijke groep om actief mee te denken en te doen in het proces van transitie naar deze nieuwe wereld voor ons allen.

De Burger

Een van de centrale motto's van De Publieke Zaak is: **"De Maatschappij, dat zijn wij: de burger"**. Achter dit motto staat onze overtuiging, dat de burger weer een veel actiever rol dient te nemen en te krijgen in het maatschappelijk wel en wee. De burger kan niet meer volstaan met enerzijds "werknemer" te zijn en anderzijds "consument" en zich verder geheel onttrekken aan enige maatschappelijke verantwoordelijkheid.

De burger zal allereerst moeten beginnen om het ook door De Publieke Zaak gelanceerde thema van "Respect en Bezieling" te omarmen en in de praktijk te brengen. Respect voor elke medemens in alle handelen en bezieling in het aanpakken van problemen en vorm geven aan overtuigingen.

Onze publicatie "Een Goede Buur" onder eindredactie van Pieter Winsemius geeft vele suggesties over de manier waarop de burger te beginnen met zijn eigen omgeving vorm en inhoud aan deze nieuwe visie op zijn rol kan geven

Het Bedrijfsleven

Traditioneel hebben althans een aantal van onze huidige multinationals, zoals Philips en Stork bij voorbeeld, een sterke maatschappelijke functie gehad ten opzichte van hun personeel en vaak ook ten opzichte van de omgeving waarin zij actief waren. Door een steeds uitdijende invloedssfeer van de overheid is die betrokkenheid

Hier volgt een insert uit C-schijf

De Bestuurder

De Bestuurder en de bureaucraat - of wel de politicus en de ambtelijke organisatie - zullen, evenals de Burger en het Bedrijfsleven, zichzelf ingrijpend en structureel moeten vernieuwen om hun gerechtvaardigde en gerespecteerde rol in het wel en wee van onze samenleving weer te kunnen verwerven.

Uitgangspunt van deze vernieuwing is een heldere visie op de voornaamste uitdagingen in onze samenleving en op de aanpak, die nodig is om deze met succes tegemoet te treden. Het huidige politiek/bestuurlijke systeem wordt gedreven door een **cultuur - dat wil zeggen een traditie van gedrag en handelen** -, die tientallen jaren achter loopt bij de werkelijkheid en die een proces van vernieuwing, zoals dat ook nu al door vele politici en ambtenaren wordt geambieerd, telkenmale in de kiem smoort.

Zoals in onze eerdere publicaties uitgebreid toegelicht zijn er fundamentele veranderingen nodig op een viertal terreinen:

1. De **rol** van de overheid zal veel meer een faciliterende en een inspirerende, dan een sturende en een controlerende dienen te zijn
2. De **organisatie** van de overheid vraagt om een vergaande vereenvoudiging door het verminderen van formele bestuurlijke lagen en een hergroepering van activiteiten rond de voornaamste prioriteiten van de overheid
3. De **kwaliteit van beleidsvormende en operationele processen** binnen de overheid en vooral ook binnen de politiek behoeft aanzienlijke verbetering in doelgerichtheid en doelmatigheid.
4. De **systemen voor verkiezing en benoeming** van publieke functionarissen zullen nadrukkelijk moeten worden aangepast om het doelmatig, representatief en vertrouwd handelen van publieke functionarissen te versterken

Samenhang

De hierboven genoemde rolveranderingen, die vanzelfsprekend zelfs in het gunstigste geval een heel lange adem vragen, laten zich het best realiseren in een constructieve samenhang tussen alle spelers, gedreven en geïnspireerd door de collectieve overtuiging en commitment van een brede groep van prominente Nederlanders, die de diversiteit van onze bevolking naar alle dimensies - leeftijd, afkomst, ras, geloof en politiek overtuiging - recht doet.

VOORGESTELDE AANPAK

Om dit proces van ingrijpende verandering en op gang te brengen beoogt De Publieke Zaak een tweede serie ronde-tafel gesprekken met prominente denkers en doeners uit ons land te organiseren om hun inzichten en - waar mogelijk - hun inzet te verkrijgen. Het doel van deze gesprekken is tweeërlei; allereerst willen wij daar onze globale strategie, zoals hierna beschreven, ter discussie stellen. Daarnaast willen wij tijdens de individuele sessies ingaan op een specifiek thema.

Globale Strategie

De suggesties tot verandering van De Publieke Zaak laten zich groeperen in twee onderwerpen: de Maatschappij en het Politiek/Bestuurlijk systeem. De strategie van De Publieke Zaak is er op gericht om:

- 1.** allereerst alle aandacht te richten op het verkrijgen van een breed draagvlak voor de filosofie dat de burger weer een veel grotere rol moet nemen en krijgen in het bestieren van het maatschappelijk wel en wee. Hiertoe is het project "Nederland heeft een Slinger nodig" voorzien (bijlage)
- 2.** op basis van het project rond de Slinger brede mediale aandacht te verkrijgen en daarmee een belangrijke "share of voice" in het publieke debat via eigen en geaffilieerde radio en TV programma's en de schrijvende pers.
- 3.** voortbouwend op deze mediale kracht de andere thema's, vooral ten aanzien van de fundamentele cultuurverandering binnen het politiek/bestuurlijke systeem op de agenda voor publiek discussie te plaatsen.

Het is daarbij goed nogmaals te benadrukken, dat De Publieke Zaak geen enkele ambitie heeft om de antwoorden op de door haar gestelde vragen op te dringen. Zij wil slechts een belangrijke katalysator zijn in het op gang brengen vna een proces, dat buitengewoon hard nodig is en tot nu toe telkens in de kiem wordt gesmoord.

Mickey Huibregtsen

8 juni 2005